

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын Тыва область болгаш Кызылхоорай комитеттеринин, ажилчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы

1953
июль
8
СРЕДА
№ 130 (2815)

ӨРТӨН 20 КОП.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ (1 арын).
Сиген кезилдезин бедик темпиже! (1 арын).
ПАРТИЯҢИ АМЫДЫРАЛ:
С. Ширап.—Шитпирлерин күүсөлдөткөн эки организастаар. И. Базыр.—Партия бөлүктөрүн удуртуун экижидер. К. Нурзат.—Улегерлиг агитатор (2 арын).

Х. Ачима.—Областын үшкү бот-тывынгыр уран-чүүл көрүлдөзиниң түннелдери болгаш моон сонгааргы сорулгалар (2 арын).
Районнар солуннарынын арынарындан (3 арын).
Школарын чач өөредилге чылынга белеткээр (3 арын).
РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР (3 арын).

Б. Тарасов.—Чач чүүлдер (3 арын).
Берлинге болган фашистг чөпгөөгө элдерге удурланышкын (4 арын).
Герман Демократтыг Республиканын чоңу чазактын шитпирлерин деткип турар (4 арын).
Даштыкы чурттарда ажил соксадышыкыны (4 арын).
Кореяда болушкуннар (4 арын).

УЛУСЧУ ТАЛАНТЫЛАРЫНЫҢ ЧЕДИИШКИННЕРИН БЫЖЫГЛААР

Коммунистг нийтиледдин тургузукчулары—совет кижилеринин ааскежинин, чагай байдалын дугайдында сагыш салышыкынын бистин партиянын болууну дээди хоойлуу болдурган. Бистин чуртувуста бүгү-ле чүве кижинин күш болгаш угаан аргаларын бүгү тала-биле хөгжүдөрүнчө уландыр салдынып турар. Партия болгаш чазактын ачызында социалистг күрүненин хамаатылары культураның алдын эртинезинче, кижилер төрелгетенниң бүгү мөөнөп чыылдырганы билдишкенине бурунгаар чүткүрүнүн ажык оруун алганнар.

Совет күрүненин догуннап тургустуунанын баштайгы чылдарында ла улуг Ленин мындыг кайгамчыктыг төстөри чугаалаан:
«Шаанда кижинин бүгү-ле угааны, ооң бүгү-ле генийи техниканын болгаш эртемнин бүгү эртинелерин чүгле чамдыктарына берип, а өскелерин эн-не чугула чүүл—чырыдышыкында болгаш хөгжүлдөдө казыр дээр ажилдап турган. Ам техниканын бүгү-ле кайгамчыктыг чүүлдерин, культураның бүгү-ле чаалап алышыкына бүгү улустуң ажыгалы болу бээр, ынчангаш ам кижинин угааны болгаш генийи күчүлдөдүн чөспөз, мөлчүлдөдүн чөспөз кылдыр каяп-даа хуулабас».

Баштыгынын ол өттүр көргөн генийлиг төстөри ам амдыралда боттанган. Бистин чуртувуста эртемнин, техниканын, культураның, кижинин чырык угаанынын бүгү чедишкенин ниити чоңуң ажыгалы болуп, чаа, коммунистг нийтиледдин тургузукчуларына бараан болуп турар. Социалистг утка-шынарлык, национал хевирлиг культура бистин улуг, дөпгө Төрөз чуртувустуң бүгү булунарында чечектелген турар.

Ол-ла чагай херекке бараан болуп турар бот-тывынгыр уран-чүүл бистин чуртувуста дүргөни-биле хөгжүп турар. Улустуң культуралик деңгели өскөни-биле, ооң материалдык байдалы бедзөни-биле ажилчы чоңуң бот-тывынгыр уран-чүүлгө хандыкшылы улам күштелип турар. Бистин улустуң талантыларынын үер дөзү хөй. Чыл келген түдүм-на чаа-чаа талантыгы күүсөдикчилер тыптып, бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтери улам өзүп, мергежил, чамдыкты олар профессионалдык мергежилдин деңгелине чоюшулап турары ынчангаш таварылга эвес.

Совет Тываның экономиказынын болгаш культуразынын хөгжүлдөз, бистин областа социалистг чаартылгалар бот-тывынгыр уран-чүүлдүң дүргөн өзүлдөзин хандырган. Бот-тывынгыр уран-чүүл бөлүмнениң саны көвүдөн, олар областын ий чүс ажык болгаш ооң киржикилеринин саны өскөн. Эрткен айда болуп эрткен бот-тывынгыр уран-чүүлдүң область көрүлдөзи болза, тыва улустуң национал культуразынын чечектелишкениниң база бир чыйынчанак херечиси болган. Бот-тывынгыр уран-чүүлдүң коллективтери чүглө районнар төптөринде болгаш хоорайларда эвес, колхозтарда болгаш ажилчынын суурларда безин тургустунуп турар апарганын демдөглээр база өөрүнчүг.

Бо чылын болуп эрткен бот-тывынгыр уран-чүүлдүң область көрүлдөзи мурункунуңа бодаарга, организастынын болгаш коллективтеринин база тус-тус киржикилеринин уран тывыкчы мергежилеринин өскөнинин талазы-биле онзалык болган. Көрүлдөге хоорай, көдээнин шупту

алды чүс ажык уран тывыкчылары киришкенер.
Улуг-Хем, Бай-Тайга, Каа-Хем, Чөөн-Хемчик болгаш Бий-Хем районнарын бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтери шүүлдөгө көргүскөн программанын байлакшылдык болгаш хөй янзы жанрлынын, уран-чечен, бедик идеянын талазы-биле шыгалып үнгөш, бирги, ийги черлерин ээлеп, өртектиг шанналарга четкилзән. Улуг-Хемнин Киров аттыг болгаш Бай-Тайганың Сталин аттыг, Каа-Хемнин «Тиеллеге» база Бий-Хемнин Чочетов аттыг колхозтарынын бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтери онза бедик үнеледи чедип алганнар.

Бот-тывынгыр уран-чүүлдүң бо чылдагы көрүлдөзи нийтизи-биле чедишкенин эртинип, областа чугула культуралык болушкун кылдыр демдөглөнгөн болза-даа, көрүлдөгө киржир, аңаа белеткенер талзы-биле улуг четпестер бар болулаан. Барыын-Хемчик, Таңды Эркин болгаш чамдык өске-даа районнарын бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтери көрүлдөгө эки белеткеп кылбаан болгаш куду түннелдиг болулаан. Элзэн чамдык районнарга ол черинге хамаарышкан көрүлдөр эрттүрэн. Чамдык районнарынчө репертуарлары чөгөнчиг кызы болгаш көдээ колхозчуларын, ажилчынын кириштирбөз. Маңаа Таңды районун бот-тывынгыр коллектив хамааржыр. Көрүлдөге Барыын-Хемчик районунуң коллектив эң куду түннелдиг болган. Ол чикеткг четпестер хөй.

Бот-тывынгыр уран-чүүлдүң коллективтеринде четпестерин бар болуп турары болза, аңаа шуут дузалаар хүлээлдиги область организастыларынын талазында кудуку коллективтерге четпес дузалап турганы-биле база тайылбырлатынар. Улустуң чогаалдыга бажыкы маңаа дыка хамааржыр. Ооң районнарчө чорудуп берип турар репертуарларында четпестер хөй. Областын культура эртелелинин культура-чырыдышыкын килдинин аякдакчылары бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтеринге база-ла дыка чөспө дузалап келген. Оон ырай, бир четпес чүве болза, чамдык районнарынчө партия, совет организастылары удуртукчулары бот-тывынгыр уран-чүүлдү амдыгаа чедир-ле ийги черинге херээ кылдыр көрүп турары болур. Ол ышкаш көдээ черлерге бот-тывынгыр уран-чүүл коллективтеринге областың национал театры дуза көргүспэнин база демдөглээр херек.

Бо чылын болуп эрткен көрүлдөн чедишкенин талалары биске билдиргир. Ам сорулга болза, улусчу талантыларынын ол чедишкенин улам-на быжыглаары, улустуң чогаалдыкчы уран аргалынын чаа бедикче улам өрү көдөрери болур. Хоорайларнын, районнар төптөринин культура одагларын, колхозтарнын болгаш ажилчынын суурларынчө көдээ клубтарын улусчу талантыларнын төвү болдурары—бистин чогаалдык организастыларының чугула сорулгаларынын бирээзи болур. Бистин областың ажилчы чоннары 1954 чылда Совет Тыванын он чыл оюнга ажил-агый болгаш культура хөгжүлдөзинин талазы-биле чаа-чаа чедишкенинчө ужуражырынга белеткенип турар. Улусчу талантылар областың социалистг чаартылганын талазы-биле боттарынын салышыкынын ниитинин херээнге база немей салыр хүлээлдилгир.

В. Г. Короленконун төрүтүнгөн хүүнден бээр чүс чыл болганын

Шылгарангай орус чогаалчы-демократ болгаш хөй-ниити аякдакчы В. Г. Короленконун төрүтүнгөн хүүнден бээр чүс чыл болганын советтин хөй-ниитизи бо айда демдөглөп эрттирер. Ол юбилейни эртинеринин талазы-биле комиссияны ССРЭ-ниң Совет чогаалчылар Эвилели тургускан. Ооң составында: Ф. В. Гладков, Е. В. Тарле, К. И. Чуковский, И. А. Новиков болгаш өскөлөр-даа бар.

Измаил область. МТС-теринин, колхозтарнын болгаш совхозтарнын мастеркааларында ажаап алышыкы машиналарының болгаш чөспөк-херекселдеринин септелгези чоруп турар. Бо чылын областың ховуларында эрткен чылдагы ажаап алышыкы кампаниязынга бо даарга дыка хөй санын комбайнар ажилдаар. Болград МТС-тин механизаторлары ажаап алышыкының белеткелгине чедишкенинчө ужуражыр турарлар.
Чурукта: Комбайнер К. И. Хаджиогловтуң комбайн септел турары.
Чуруу И. Диамантини.
СЭТА-ның прессклишези.

Чурттун ховуларында

РИГА. Латвиянын колхозтарында эртте тараан картофельдин массалагы ажаап алышыкы эгелзэн. Муракчы колхозтарда—Саулкрастский районун Сталин аттыг, Рига районун «Маруше» болгаш Орскый районун «Лячплесис» көдээ ажил-агый артельдер гектардан ортумаа-биле 100 центер картофельди ажаап ап турар.
ДНЕПРОПЕТРОВСК. Областын муруну районнарында ситен кезилдеси калбары турар.
(СЭТА).

Уст-Каменогорск ГЭС ажыгалада кирген

Уст-Каменогорск ГЭС-тин тудугуларынын коллектив гидроэлектростанцияны болгаш судно чоруур шлюзту ажыгалла дужааннар. Суг белдеринин электрлиг ортулуунга муң-муң тудугчулар чыгып келгенер. Шлюзтуң болгаш плотинанын бетондан кылган улуг чалымнарын хүн чыраткыландырып турган, оларнын артында чаа улуг суг шыгжамырын чалгылары шапталып, электри дамчыдыгынын бедик вольталыг адагаштары көстүп турган.
Индира—тудугун удуртукчулары, муракчы тудугчулар. Тудушкунун начальниги М. Ионошин сөс алган. Ооң чугаалааны:
—Иртыш хемде бир дугаар Гидростанция туттунган. Рудалыг Лятай Иртыштын энергиязын алган. Тудууга кижилеринин канчаар өзүп турганынын дугайын, күш-ажылдык методтарынын канчаар болбаазырангайып турганынын дугайын Ионошин чугаалап турган. Суг белдеринин тудушкуну бойдустун нарын байдалдарынын үезинде чоруп турган. Дыка кыска хууसाанын иштинде Иртыш хемге муракчы совет техниканың дузасы-биле ийи чартык миллион кубометр хемчээлдиг чер-чалым ажилдары күүсетинген. Тудугларга 600 муң ажык кубометр бетон салдыган, чартык миллион тонна арматура тургустун-

ган, дыка хөй санныг металл конструкцияларны эптеп чыган.
ГЭС-тин тудугчулары суг күштүг агрегаттарны кыска хуусаанын дургузунда кылып тургусканнар, ол агрегаттар үлөттүр тогун берип эгелей бергенер.
Тудушкунун начальнигинин соонда тудугун муракчы кижилер: монтажчы казах А. Адрышев, ГЭС-тин кол черишкенинин эртелелиниң начальниги И. Гончаров, опалубшиктер бригадири П. Олиференко, бетон салыр краннын машинисти А. Солнцева олар чүве чугаалааннар. Суг белдеринин колкол тудуг черлеринин тудушкунун чедишкенинчө доосканы оларга болгаш оларнын хире талазы-биле эштеринге кайы-хире улуг өөрүшкүн бергенин дугайын олар чугаалап турганын.
Түннелинде Казахстаның компартиязынын Чөөн-Казахстан обкомунун секретары Г. Кржаубаев чүве чугаалаан. Ол улуг күш-ажылчы тиелелге-биле холбаштыр суг тудугуларынын амыр-мендизин айтыр, байыр чедирген.
Ооң соонда тудугчулар болза, Иртыштын үстү агымындан Семипалатинскиге чоруп орган «Лобков» деп пароходтун шлюзтаашкынынга барып киришкенер.
(СЭТА).

Одесса область. Белиевский районун «Шляхом Ленина» көдээ ажил-агый артелинде механизастаттын хөй кыргыладын чедишкенинчө чорудуп турар.
Чурукта (эң бетинде): эң эки хөй кыргыкчызы А. Коприенко. Ол эзлеч дургузунда 25 хөй кыргып нормалыг тургаш, 32-ни кыргып турар.
Чуруу А. Подберезскийни.
СЭТА-ның прессклишези.

Колхозтар аразынын он сес дугаар ГЭС-зи

ПОЛТАВА. Июль 5-те Ново-Сенжарский районун колхозчулары Ворскла хемде Куницево суурда тудунган колхозтар аразынын суг күжү-биле ажилдаар чаа электростанциязынын ажыгалла киргенин байырлааннар.
Улгаттыр катышкан беш колхозтарнын эгелекч саналын өзугаар тутунган 420 киловатт күштүг чаа ГЭС он ийи колхозтарга болгаш чурттакчыларыг черлерге токту берген. Кежээки имир дужа бергенде клубтарга, библиотекаларга, колхозчуларнын бажыннарынга, кудумчуларга болгаш фермаларга муңуң электри оттары чыйынданчыр берген.
Чаа электростанциязы колхозчу-ларнын амыдыралына улуг өскөрүлгелерин кылыр. Электри энергиязынын күжү-биле колхозтарнын хову болгаш мал ажилдарынын берге ажилдарын механизастаар. Фермаларда болгаш өске-даа бүдүрүлгө участоктарында тургускан 50 электр моторлар ажилдап эгелзэн. Чамдык артельдерде шаңнардза ажилдар долузу-биле механизастатынып турар.
Куницевоңуң ГЭС-и болза, дайын сөөлдүңгө чылдарда колхозтарнын тудуп тургускан он сес дугаар электростанциязы болур. Бо чылдын төңүзүндө Псел хемде колхозтар аразынын база үш күчүлүг электростанциялары ажыгалла кирер.
(СЭТА).

Садыг четкилери калбарып турар

ЕРЕВАН. Армениянын найсылалында культура барааннары садыгларынын талазы-биле чаа тускал магазин ажиттынган. Бо болза, чегезинден бээр Ереванга ажиттынган эң улуг чээрби дугаар магазин дир.
Арменияда садыг четкизи дүргөни-биле калбарып турар. Амгы үед хоорайларда болгаш суурларда аш-чөмүн болгаш үлөттүр барааннарынын тускайжытынган 250 магазиннери ажилдап турар. Садыг бүдүрүлгелеринин четкизи бистин ниитинин чөмөннөлдөгүнчө бүдүрүлгелер 3 муң 400 ажык объектилерин. Садыг четкизи эрежок чугула херекселдер-биле хандыртынып турар.
МОЛОТОВ. Хоорайын Сталинский районунда чаа үлөттүр магазини ажиттынган. Бо болза, чыл эгизинден бээр хоорайга ажиттынганын на талазы-биле он дөрткү магазин болур.
(СЭТА).

Сиген кезилдезин бедик темпиже!

ЭРЗИН
Эрзин районун Нарын сумуда «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агый артелиниң ажил-ишчилеринин иштинин малынга быжыг чөм сууруну тургузар дээш ажилчы организастыг эгелеп кирипкенер.
Эш Ижиге удурткан сиген кезер 7 машиналык, 4 тергелиг 40 кижилек мал чөм белеткээринде ажилдап турар.
Сиген кезилдезинин баштайгы хүнеринде эштер Мижит, Дагба, Кылчаа, Серен олар муракчылар болуп, үлүг нормазын 170—100 хуу күүседип турарлар.

Сиген кезилдезин бедик темпиже!

УЛУГ-ХЕМ
ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Малынга быжыг чөм-суурун тургузары дээш Улуг-Хем районда «Свобода труда» колхозтун ишчилери чүткүлдүг ажилдап турар. Сиген шөлдөринде 3 машиналар, холдун 10 кадырлары беш хүнде 52 гектарнын сигенин кескен. Организастыг удуртулганын багай эвес тургустуунан аялга шаптыктыг база чедимчө чорук болбайн турар.
Кестинген сигеннерин ажаап алырынга 20 колхозчулар доктаамал ажилдап турар. Олар июль 5-ке чедир 3 улуг сараатты тургускан.

Ажылдын темпизи улам экинчиле турар.
Улуг-Хем районун Хайраканда Калинин аттыг колхозтун ажил-ишчилери мал чөми белеткээр ажилды эгелзэн.
Мал чөми белеткээринин ажилына чөм кезер 9, бөлөр 3 машиналык болгаш өске-даа чөспөк-херекселдиг элзэн хөй кижилер киржишкенин бир болгаш ийи дугаар хову бригадалары эгелеп киргеш, ажилдын баштайгы хүнеринде 20 ажык тонна силосту салып, 5 силос онгарларын база кызык белеткзэн.
Колхозчу сиген шөлдөринде сиген

кезилдезинин кампаниязы хайнышкынын чоруп турар болгаш ажилдын баштайгы хүнеринде эштер Буян-оол, Серзэ, Баранов, Кара-оол болгаш он-даа өскөлөр социалист чарыштын муракчылары болуп ажил нормазын 140—150 хуу күүседип турарлар.
Хайраканда Мичурун аттыг колхозтун ажил-ишчилери мал чөми белеткээринин планын кыска хуу саада эки шынарлык күүседир дээш организасты-биле ажилдап турарлар.
Сиген белеткелгиче баштайгы хүнернде эгелеп кирген 30 ажык колхозчулар хүнде 15 га черин ситен кезип, 31 тонна силосту салган.
Сигенчилеринин иштинде комсомолчулар эштер Мая, Бугулай, Кара-оол болгаш он-даа өскөлөр хүн нормазын 120—130 хуу күүседип муракчылар болуп турар.

БАРЫН-ХЕМЧИК

«Барлык» совхоз мал чөми белеткээринин күрүне планын шалыккын күүседир дээш ажилдап турар.
Сиген кезилдезинин баштайгы хүнеринде хол кадыры-биле сиген кезеринин нормазын 200—225 хуу чедир күүседип турар эштер херээжен Бады-Мөңгө болгаш Шырап, Хургул-оол ышкаш муракчыларынын хүрээлени улам калбарып турар.
Мал чөми белеткээринин ажилы өй-шаанда бедик шынарлык чорударынга ажилдын темпизин улам күштүлдүр дээш совхозтун дирекциязы болгаш партия организасты организас-массалагы ажилдарынчө чорудуп турар.

Таңды районун көдээ ажил-агый артелидеринде ниитинин малынга быжыг чөм суурун белеткээр дээш хайнышкынын ажил эгелзэн. Мал чөминин белеткелгине ажилдап турар кижилеринин ажилы болгаш планын күүседир сорулга-биле ажилдап турар.
Чурукта: Таңды районда улгаттыр катышкан колхозтарнын бирээзи Калинин аттыг көдээ ажил-агый Чурруу С. Феоктистовтуу.

ПАРТИЙЖИ АМЫДЫРАЛ

Шинтпирлерниң күүселдезин эки организаастаар

(СЭКП Бай-Тайга райкомунун пленумундан)

Чоокта чаа СЭКП-нин Бай-Тайга райкомунун IX пленуму болуп эркен. Пленум болза, районун парт. организациясында шинтпирлерниң күүселдезинин байдалын чугаалашкан. Аңаа бо талазы-биле илеткелди СЭКП райкомунун секретары эш Адыбай кылган.

шүгүмчүлелчи саналдары боттандырбааннар. Партия райкомуну болгаш райкүүсүм удурутур ажылдакчылардан шинтпирлерниң күүселдезиниң дугайында негелдени ам-даа күштелдирбээн дээрзин пленумунун киржикчилери шүгүмчүлээн.

СҮТ-ХӨЛ РАЙОНДА

Шинтпир амыдыралда боттанып турар

Чоокта чаа Сүт-Хөл районун Сүт-Хөл суму Советинин беши сессиясы болган. Ук сессия тарааның чайгы ажаалгазын экижидер хемчеглерин чугаалашкан.

Областың үшкү бот-тывынгыр уран-чүүл көрүлдезиниң түңнелдери болгаш моон соңгааргы сорулгалар

Бистин Коммунистг партиявыс болгаш совет чазак улустун уран-чүүлдүн хөгжүлдезинче онза улуг кичээниги салып турар.

Улуг-Хемниң культура бажынынын, ол районун дөрт колхозтарынын нити ыры коллективиниң, Бай-Тайга районун Сталин аттыг колхозта база районун культура бажынында уран-чүүл коллективтериниң, ол ышкаш Кызыл хоорайнын, Каа-Хем, Биш-Хем райондарынын культура бажынынын нити ыры коллективтериниң база АТК-нын болгаш дааранылга комбинатынын таныш бөлүмнериниң, типография клубунун, Каа-Хем культура бажынынын шиш бөлүмнериниң область көрүлдезинге кылган күүселдигери бистин областа бот-тывынгыр уран-чүүлдүн шапкын өзүлдезин, масса-лиг апарганын тодаргай чугаалатурар.

талазы-биле эки күүседигерни кылганы дээш Бай-Тайга районунуң база шериг кезээниң хылдыг хөгжүм бөлүмнери ийги чергенин 500 500 рубль хемчээлдиг шаанналыга четкен.

Партия бөлүктөрүн удуртуун экижидер

Чоокта чаа СЭКП-ниң Чаа-Хөл райкомунун бюрону колхоз бөдүрүлгезиниң адырларында партбөлүктөр ажылын удурутур турарынын дугайында Молотов аттыг колхозтун партия организациязынын секретары эш Шарвинин илеткелди чугаалашкан.

Тудук бригадасында партия бөлүү күш-ажылдыг сагылга-чуруму дээш демисешпей келген. Бригадада чарткы чыл дургузунда чангыс-даа күш-хуңу ажылап албааннар дей.

Районун мурнакчы школарында

СҮГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун Хөр-Тайгада чеди чыл школазы директору эш Сүүр-оол 1953—54 өөрөдиге чылынга белеткелни июнь 30-де дооскан.

М. ДАРЖАЙ.

Интернаттын печкалары, өске-даа бүгү септелгелери эки шынарлыг доозулган. Ол ышкаш оруннар, парталар, сандалар четчелетинип, септетинген. Столовая болгаш чунар башкы септелгелери ам барык-ла шыкарылган, ында 9 кижги доктаамал ажылдап, Сталин аттыг колхозтан шеф ажылдары база болгудур турар.

Н. НАВДИН.

Бо школар мурнуку чылдардан бээр районда мурнакчы санатырып, өөрөдиге, кижизидилге-даа ажылдарынын талазы-биле кулу эвес көргүзүлгелер болуп келген. Одалга сезонунуң үезинде четчир кылдыр белеткетинген ыяжынын дең кезиниң школа чанында эккеп алган. Бяш сөөртүлгези ол школарынн кайызында-даа уламчылап турар.

Х. АНЧИМА.

Областың партия, совет, культура-чырыдышыкын, уран-чүүл ажилдакчыларынын мурнуга моон сонгаар салдынар чугула сорулга болза, бот-тывынгыр уран-чүүлдү бүгү хемчээл-биле калбартыры, анаа чүс-чүс, муңмуң улусчу талантыларын хаара тудуп өстүрери, уран-чүүл көргүзүлгелерин идеялыг болгаш уран-чечен деңгелин беддери уран-чүүлдү ажилчы чонун өзүп турар культурагы негелделерин чөвү-биле хандырыныче угландыры болур.

Улегерлиг агитатор

Эрзин районун Нарында «Коммунизмче орук» көдээ ажил-агыг артелинде тудуп бригадари эш Соскум Брат партия эге организациязынан алганы, чоң ортузунга агитация-массалыг ажил чорудар даалгазын эки күүседип турар.

К. НУРЗАТ.

Эш Соскум бодунун ак-сеткилдиг, кызымаккай чоруу-биле чонуну идея-гелин, ынакшылын чаалап алган. Ол чүгдө агитатор ажылын эвес, а харын бүдүрүлгө онаалгазын база күүседип турар.

Район тудугун шалыпчы айында

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районун колхозтары бо чылын 70 чуртталга бажындары кылар планын. Ынчаарга июнь 30-ге чедир 23 бажындарын шуут доозул ажылдада кириген, 48 бажындарының хавазин тургускан.

К. ОЮН.

Шалыпчы айнын баштайгы хүннеринде байдалдан көөргө, колхозчу ишчилерниң хүлээгелери амыдыралда чедишкенин боттанып турар. Ылаңгыя «Мурнакчы» база Сталин аттыг колхозтарда ажил эне организастыг болуп турар.

М. САМДАН.

Шалыпчы айнын баштайгы хүннеринде байдалдан көөргө, колхозчу ишчилерниң хүлээгелери амыдыралда чедишкенин боттанып турар. Ылаңгыя «Мурнакчы» база Сталин аттыг колхозтарда ажил эне организастыг болуп турар.

Х. АНЧИМА.

Облүүскомуну даргазынын оралакчысы.

Номчукчулар конференциясы

Чоокта чаа Биш-Хем районунуң культура быжынынга Н.Островскийниң «Кан канчак катканыл», А. Фадеевтин «Аныак гвардия» деп номнарынын талазы-биле номчулгач конференциясы болуп эрктен.

К. ОЮН.

Конференцияны Туран ортумак школазынын орус дил. литература башкысы эш Ермоленко «Комсомолчу ийи салгакчылар» деп илеткел-биле аяктыкан.

М. САМДАН.

Оң соонда ол номнарыны тус-тус темаларына хамаарыштыр дыка хөй оолдар, кыстар боттарынын изиг күзелин илередиң, саналдарын бергилээң.

Областың бот-тывынгыр уран-чүүл көрүлдезиниң киржикчилери: солагай талазында—Чөөн-Хемчик районун «Кызыл тараачын» колхозунун кижигүнү С. Манчакай. Ол каргыраа болгаш сыгыт күүсеткеш бирги черни алган. Оң талазында—Улуг-Хем районун Киров аттыг колхозунун кижигүнү А. Донгак. Ол «Калина чечектеди кээп тур оой» деп орус ырыны эки ырылааны дээш бирги черни алган.

Чуруу С. Феоктистовтуу.

Районнар солуннарының арыннарындан

Келир чылдың дүжүдү дээш

Каа-Хем районун «Колхозчу» деп солунунун июньнун эгезинде «Чайгы чер андарылгазының темпиниз дүргедидир» деп мурунку чүүдүнге бижээни болза:

«Районун көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчилери социалистг хүлээлгелери күүседир дээш демисепишаан, чаксы тарылгага улуг чедишкнннрлг болган. Амгы үеде сонгарлатымас сорулга болза, чайгы чер андарылгазының планын күүседир, иччангаш келир чылдың бедик дүжүдүнүн үндезинин салыры болур».

«Чаксы тарылга эртен чылда кайда-ла эрте доозулган болгаш чайгы чер андарылгазы эки чорутунган болдур, ында дүжүт гектар санындан 100—120 пуд чедир алдынган, ылангыя Ворошилов аттыг колхоз чамдык участоктарның гектар бүрүзүндөн 30 центнер ажыг тарааны алган» — деп солун айтыган.

«Од агротехниктиг хемчеглерини эргежок чугулазын билбешаан, «Сталинчы орук» колхозта эш Прокудинаныг трактор бригадасы кур чер андарылгазының планын 105 хуу күүсеткен. «Победа» колхоз 600 гектар чер аядар тургаш, 685 гектары андагаран — деп ук солунда бижээни.

МТС директору эш Зайцевтия июнь 12-ле үнгөн дугаарында парламентинг «Чайгы чер андарылгазын күүсеткенер» деп чүүдүнде чугулазын болза: — техниканы бедик бүдүрүкчүлүг ажыглааны, күш-ажылдың муракчы методун хереглээни болза, кур чер андарылгазының оналдазын хуусаа бетинде күүседир арганы МТС-ке берген. Механизаторларның социалистг чарыкына эштер Малышев, Миков, Серен-оол болгаш Григорьев олар онза шылгараныр, оларның кайызы-даа ээлчег саннда нормазын 150—200 хуу күүседип турганнар. Тракторист эш Кмызл-оол кур чер андарылгазының үезинде 476 килограмм кывар чүүдү камнап алган.

ТЕХНИКАНЫ ЭКИ АЖЫГЛААР

Бо айтыры дугайында эш Матвеевтин чүүдү Танды районун «Коммунист» солунунун 38 дугаарында парламентинг; «Партияныг XIX съездининг төөгүлүг шиттичлерин күүсетпишаан, Бай-Хаак МТС-тин механизаторлары күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгн өстүреринин чээ-чаа аргаларын көргүзүп турар. Эштер Райженков, Ермолаев, оларның бригадалары шак графигин чедишкнннрлгн ажыглавышаан, техниканы эки түннелдиг ажыглап турар. Чаксы тарылга үезинде тракторист эш Рассамахин тарааны хүнде 458 гектар чедир чаштырып, беш, тен ажыг норманы күүседип турган. «Кызыл партизан» колхозтун тараа шөлүгө ажылдап турган тракторист эш Петраков күш-ажылдың муракчы методун ажыглавышаан, ээлчег бурүүдүнде-ле ажыг нормазын 250 хуудан ажыг күүседип келген. Тракторист эш Горбанюк техниканы

бедик бүдүрүкчүлүг ажыглаар дээш чарышка киришпишаан, сезон онаалдазын майның 12-де бүрүн күүсеткен» — деп автор бижээни.

«Ынчалза-даа, Бай-Хаак МТС-тин механизаторлары кур күштерини байлак аргаларын ам-даа четче ажыглавын турар. Ылангыя эштер Дьяченко болгаш Бочкарева оларның бригадалары хун-бүрүнүн онаалдаларын күүсетпейн келгенер. Ол бригадаларның трактористерибиле колхозчулар арасында чогуур күш-ажылчы харылаа тургустушаан.

Механизаторларның күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгн бедидер талазыбиле ажында четпестер турган, чүд дээрге, участоктар механиктери эштер Балабанов болгаш Тифанюк олар машиналарын техника талазыбиле багай контролдап, трактористтерге эргежок чугула дузалачыны чогуур үезинде көргүспейн турган деп автор айтып турар.

МТС-тин дирекциясы ол четпестерин узуткаар база техниканы эки түннелдиг ажыглаарын хандырар херек.

СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРИН КҮҮСЕЛДЕЗИ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛ

Улуг-Хем районун колхозтары социалистг чарышты калбартышаан, чер болгаш мал ажылынын хөгжүлүдөндө чээ-чаа чедишкннрлг болуп турар. Районун «Кызыл тук» солунунун 42 дугаарында колхозчу эш Белек-оолдун бижээни чээ-чаа парламентинг, ол болза, Маленков аттыг колхозтун мал ажылынын чедишкннрлгн өзүлгөдөндө бижээни. Колхозта мал ажылына ынак болгаш эки ажылдап билдир элээн хөй колхозчулар бар. Чижээ, колхозчу коммунист эш Саган-оол бо чылын 177 баш төрөөн хойдан 195 баш хураганчы, 160 баш өшкүдөн 187 баш анайны алгаш, өстүрүп доруктурган.

Солунун ол-ла дугаарында колхозчу К. Оспакай бодунун ажылынын дуржулгазын бижээни. Колхозтун 1949 чылда анаа быжыглан хою ийи катап өскөн. Ол колхозчу 1952 чылда ажылдаан күш-хүнүгө 1700 килограмм тарааны болгаш 1250 рубльди алган.

Колхоз тудуунун планын күүседир дээш артель кезижинеринин демисежин турарын Барыын-Хемчик районун «Чаа амдырал» солунунун 43 дугаарында колхозчу эш Соскур-оол бижээни. Эш Лопсааныг бригадасы кыска хуусаа иштинде 1200 кубометр тудуг ыяжык белеткэн. Ук ажылга хережненерден Докпак, Чалаа, Дертгилээр эки ажылдап, ажыл нормазын 160—180 хуу күүседип турарлар. Эш Серенге баштаган өске бир бөлүк тудугчулар 1000 ажыг чүдүктү тудугта белеткээни.

Район солунунун сорулгазы болза, көдээ ажил-агыйныа ажил-ишчилерин СЭКП-ин XIX съездинин шиттичлерин амдыралга чедишкнннрлгн боттандырады дээш 1953 чылда алган социалистг хүлээлгелерин күүседиринге улам сыйрыл моблизаастары болур.

Школарны чаа өөредилге чылынга белетнээр

Чоокта чаа Чаа-Хөл район Советинин үшкү сессиясы болуп эрткин. Районунг школаларының 1953—1954 өөредилге чылынга белеткелдиниң байдалын ук сессия чугулаашкан. Сессияга ол дугайында илеткелди районо эргелекчизи эш Балчир кылган.

Сессияга илерээни болза, районун 9 школалары нинтизибиле 5400 кубометр оттулар ыяшты белеткээр планын, амгы үеде чер-черде 4466 кубометр ыяш белеткенин болгаш оон иштинде чүгте 2250 кубометри школалар чанынче сөөртүнгөн. Кара-Талдың эге школазы оттулар ыяш белеткелди дооскан. Ол ышкаш Ақ-Туруг, Кызыл-Даг школаларында бо ажыг багай эвес организаастатынган.

Ынчалза-даа районда школаларның чаа өөредилге чылынга нинти белеткелди четпес чоруп турарын сессия демдеглээни. Школаларының чаа өөредилге чылынга белеткелдиниң районо база сумулар Советтери эки дугуртпайн турарының фактыларын депутаттар шыгыны шүүмчүлөөни. Школаларының белеткелдини болгаш оттулар ыяжынын белеткелдини Кара-Тал, Хереме, Чаа-Хөл сумулар Советтери болгаш «Победа», Сталин аттыг колхозтарының баштаар черлери дыка четпес организаастаннар.

Хереме суму Советинин даргазы эш Сюртук болза, школаның ыяжы белеткелдинген деп районога меге медээ киригени илерээни. Район төвүнде чеди чыл школазы (директору эш Сеняшкин) септелгези ам-даа эгелевээни.

Школалар септелгезинге хереглээр акша-хөреңгини районо чогуур үезинде үндүрбейн турар, а үндүргөн акшанын шын чарыгдалын районо бухгалтери эш Витова контролдавын келген. Оон түннелинде хөй түннүг акша чөптүг ажылатынмаан болгаш акшаны үндүртүп алган чамдык кижилер ону самчытап турар фактылар илерээни. Ақ-Туруг суму Советинин хамаатыларындан школа септелгезинин ажылын кыларыбиле элээн хөй кижилер керээ чарган турган, олар кылза чогуур ажылын соксатканнар. Районун саң килдизи бюджет күүселдезин, хөреңгилеринг чарыгдалын шыгыны контролга тургустушаан.

Школалар септелгезинин темпиниз дүргедидиринге шаптыктыг болуп турар өске-даа улуг четпестерин сессия илереткен.

Чугулашкан айтырыгың дугайында шиттирнн сессия хүлээп алган.

БЕГЗИВАА, ХАЛБЫШ-ООЛ.

Белеткел эки чоруп турар

Чөөн-Хемчик районун Чаданаа сумузунда чеди чыл школанын (директору эш Төмүр-Очур) чаа өөредилге чылынга белеткел ажылдары шалыпкын темпибиле үргүчүлөп турар.

Школаның капитал болгаш үрмек септелгелери май төнчүзүндө эгелээни. Бо арасында алды класстарыг бир улуг школанын иштин шукатуралааш, чугайлап дооскан, ийи чаа печилерин тутушаан, өскелерин катап септээни.

Ол ышкаш школаның өске-даа бажыныарының чугайлаашкыныга хереглетиер 600 килограмм чугайны өртедип белеткээни, интернатка салыр 30 чаа оруннаны немей чааан. Ам-даа кылза чогуур үрмек септелгелер хөй.

Ындыг болза-даа ол ажылдар кыска хуусаада чедишкнннрлг күү-

сетинип шыдаар дээрзинге бичи-даа чигилчиг турбас. Чүге дизе, ол школаның келир өөредилге чылынга белеткелинче сумуда партия, советтинг организациялары, колхоз баштаар чер улуг кичээнгейн салып, өлке ажылы чоңун күжүн чөп мобилизааставышаан, оларның ортузунга социалистг чарышты, политик-массалыг ажылды чедишкнннрлг калбартып турар.

Колхозтан тускайлап үскөн бызаччыларның арасында боттарынын төрөөн школазын үлгелерлиг белеткээр дээш ак-сеткилдинбиле ажылдап турарлар база эвээш эвес. Ылангыя И. Эренчин, О. Дарыма, Д. Монгуш болгаш өскелер-даа школа септелгезинге онза идеялыг кирижип келгенин демдеглээр херек.

М. ЧАДАМБА.

Кызымак эргелекчи

Улуг-Хем районун Хайраканда Мичурин аттыг колхозтун колхозчузу клуб эргелекчизи эш Өпей-оол аксеткилди кызымак ажылдап турар. Клуб баш бурунгаар чогааткан план өзүгаар ажылдап турар. Оон иштинки шимделдээ эки, ында хөй ыязы чурук, плакаттарын, партияны болгаш чазактын удурткучуларының портреттерин аскылаан.

Ажыл шагы төнгөн сөөлүндө клубка бир-ле культура-массалыг хемчеглерини организаастап чорутуан

турар. Чамдык кезээрде танцы, чамдыкта номчулга дээш оон-даа өске.

Клуб эргелекчизи эш Өпей-оол колхозчу аныктар ортузунга культура-массалыг ажылды база чорудуп турар. Ында организаастатынган бот-тывынгыр уран-чүүл бөлгүмүнүн ажылы эки. Олар чоокта чаа болган бот-тывынгыр уран-чүүлдүк область көрүлгезинге чедишкнннрлг киришкенер.

Т. ВИКТОРОВ.

Республикага Чагалаар

Тырттар күштү шын хуваар

«Партияныг XIX съездин» колхоз Улуг-Хем районда улуг колхозтарның бирээни. Ол колхоз «Искра» болгаш «Кызыл тук» колхозтарының катышканындан тургустунган. Колхозта тырттар күш көвей: үш автомашина, 190 ажыг ажил ыттары, чээрби ажыг төвелер база элээн каш шарылар бар. Бо бүгү тырттар күшбиле колхозтун кандыг-даа улуг ажылын кылып болур.

Ындыг-даа болза, тырттар күштү шын хуваавайн турарындан ажылдың чамдык адырлары транспортбиле хандыртынмайн турар. Чижээ, колхозтун Пестуновкада бир дарганнаар черинге ажыглаар хөмүрүнү аьргадаң өжүрүп эккээп турар. Пес-

туновкадан ол аьргага чедир дөрт километр ажыг.

Хөмүржү турган Туурак, хөмүр сөөртүр аьт дээрге:

— Ам дээрде аьт хоржок. Чүктен ап турунар. Сиген кезилдээ эгелээлектө малдар дыштанзынар — деп колхоз даргазы эш Арандол харылааш, айтырыгы сонгарлаткан.

Хөмүр чок апаарга, дарган боду безин хөмүр чүктөп чоруптары ховар эвес. Ажылга таарымчалыг байдалды тургустуулаа оон түннели куду болуру чыллаш чогуш эш Арандол билгеш, тырттар күштү колхоз бүдүрүлгезинге шын хувааза чогуур.

Г. ШАГДЫР-ООЛ.

Мал эмчизибиле хандырылга багай

Улус ажил-агыйнын база биген Районун мал эмчелгезинде кол адыры — мал ажылын экижидип, малдың баш санын улам өстүрери дугайы сорулга болуп. Тожу районун мал эмчелгезинде эмчи кадрлар кончуг ховар болуп турар. Оон тодаргай хережизи болза, мурунда районунг зооветчаосток эргелекчизи турган эш Галкин өөрини берген сөөлүндө, оон орунда амга чедир кизи чок арткан. Районунг зооветчаостогун ветеринария фельдшери эш Ерлина мал аарый бээрге, ону эмнээр аргазын билбес ийикпе азы эми чок болуулар чүүл бар.

Ол бүгүнчү уламындан колхозтарда улуг, биче малдар аарып, элээн хорап турар апарган. Чижээ, «Совет Тыва» колхозка үш-ле конуктар иштинде 8—9 сээр малдар өл-

ген. Районун мал эмчелгезинде эки шынарлыг эмнер төнгөн, оларны чакыдып алыр дугайында сагыш салбайн турар.

Бо ажылдың талазыбиле районун көдээ ажил-агый килдизи (эргелекчизи эш Пельвич) база кандыг-даа эргилде кылбайн, анаа-ла көрүп олуруп турары буруу.

Областын төп мал эмчелгезинде эрткин чылын Тожу районга эш Обухов чоран боордан өске, оон соонда кым-даа келбээни. Ырак районга хун-бүрүнүн хайгааралын областын мал эмчелгезинин эргеледи салбайн турары оон көстүр. Тожу районга эмчи кадрларын дарый шилеп чорудар талазыбиле хемчегни алыры кончуг негетинип келген.

Т. ЧАТ.

Каш чыл болган тудуг, катап орган дарга

Эрзин районун төвүнде бир шала туттунган бажын бар. Ол болза, районун баштаар черининг ажылдаар чер кылыр дээш 6 чыл бурунгаар тудуп эгелээн бажыны болур. Бо арасында элээн хөй үе эрткин-даа, районун элээн хөй даргалары солукшан-даа, ындыг болза-даа тудуг доозулбаан.

Эрзин райононун амгы даргазы эш Сарыган алды чыл бурунгаар ол районун база-ла даргазы тургаш, бо үстүндө тудугну эгелеп кааш, эчининге чедирбейн чоруткан кизи болгай, а ам база катап даргалааш, ол бажынның тудуун доозар ирги бе?

С. ЭРЕНЧИН.

Кино кажан келирил?

Чаа-Хөл районун Ленин аттыг Терекке кээп чоран-на сурагыг колхозунунг Ак-Хемде чурттап турар колхозчулары бо чылдың февральдан бээр, ам 4 ажыг айлар иштинде кино көрбөөн.

Кинону манаа Шагаан-Арыгның көжер кинозу эккээр ужурулг. Шагаан-Арыгның көжер кинозу Ак-Хемден ырак эвес черде Булуң-

Терекке кээп чоран-на сурагыг болур, ол хирезинде Ак-Хемге келбейн турар.

Биске кинону кажан эккээп көргүзерил? — деп айтырыгы Шагаан-Арыгнын кино эргелээр черинге тургузар өйү келген.

М. ӨПЕЙ-ООЛ.

Клуббиле чунар бажын херек

Кызылдың көдээ районун Көк-Тейде «Совет Тыва» колхоз тургустунгандан бээр элээн үе эрткин, ындыг болза-даа ында ам клуб болгаш чунар бажын чок. Бо чутула тудуглары кылдыр дугайында колхоз

баштаар чери сагыш салбайн турар.

Клуб биле чунар бажын колхозчуларга кончуг херек болуп турар.

П. ХЕРТЕК.

ЧАА ЧҮҮЛДЕР

(ПРАГАДАН ЧАГАА)

Праганың «Моторлет» деп заводунун директорунун кабинетинде торгу-биле синип даараан чурмал ужулгетер кызыл тук бар. Ол — Чехословакияның ажилчы чоңнарына маадырлыг корей улустун белээ-дир. Доктаатынган чаңыл өзүгаар ол тукту социалистг чарышка чурттуң бири черин элээни эки бөдүрүлгезинде кадагалат турар.

Республиканын машина тудуушкун бүдүрүлгелеринин ажилчынарының күш-ажылчы чарыгына «Моторлет» завод хөй уда тилекчи болуп үнгөн. Мында чарыш шынап-ла калбас хемчээлди болу берген. Ол чарыш ажилчынары — социализмин идепкеллиг тургузучулары кижизидеринин күчүлүк чепээ апарган.

Чылдың эгезинде заводтун коллективн бүдүрүлгө онаалдаларын үргүчү ажыг күүседир болгаш пландан ажыг дыка хөй продукцияны бээр деп хүлээлге алганнар.

Металлды кестиреринин дүргедеткен чуруму, чогаалдыла болгаш чаартылга, бүдүрүлгениң совет чааргычларынын муракчы дуржулгазын ажыглаары — төлөвлетинген сорулганы чедип алырыңче заводтук коллективнин чоруп оору ол болуп турар. Цехтерде ажилчынарбиле, мастерлербиле болгаш техниктербиле чугулаажым турарга, оларның иштинден кизи бүрүзү коллективтин тодаргай хүлээлгелерин билдир болгаш күженишкннрлгн ажылдап турган-дыр деп чүвөгө бүзүрэй бээр.

Завод планын бүгү көргүзүлгелерин талазыбиле ажыг күүседип турар. Кижилер ажыл шагын камныг ажыглаары дээш демисежин турар-

лар. Чамдык станоктарда кезектерин бүдүрүп кылары каш катап дүргедээ. Бүгү-ле участоктарда күш-ажылдың бедик бүдүрүкчүлүгүнүн үлгөр чижээни коммунистер көргүзүп турарлар.

Заводтун партия организациязынын удурткучузуна чоокта чаа соугуткан, сурагыг чаарткычы болгаш чогаалдыкчы Рудольф Мрозек мынча деп чугулаап турар:

—Цехтерде шүптү кижилер чаржып турарлар. Ол болза — күш-ажылга кижилерин чаа хамаарылгазынын көскү илерээшкнн-дир, капиталистг Чехословакияга ындыг чорукту бодап-даа шыдавас турган. Социалистг чарыш ажилчынарының күш-ажыл чорудулгазының чарылбас кезээ апарган. Боттарынга, бодунун күрүнезинге ажилдап турарын медереп билдир чоруу оларны маадырлыг күш-ажылче, чогаалдыкчы инициативаны көргүзөринче сорук кирип турар.

—Муракчы ажилчынарының рекорду бурзуу болза, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгн бедидеринин чаа аргаларының дугайын биске айтып турар. Чарыштың киржикчилери чамдык ийи-чангыс рекордтар дээш чарышпайн турарлар, ындыг рекордтар чыл-чылыбиле-даа хөйүн берип шыдавас дээрн тодаргай. Бистер болза, бүгү цехтерин үзүктөл чок болгаш бедик бүдүрүкчүлүг ажылдаарын чедип алыр болгаш пландан ажыг бедик шынарлыг хөй продукцияны күрүңгө бээрн оралдыжып турар бис. Ол сорулгазы биле бүдүрүлгени болбаазырадып, чаа-чаа аргаларын дилеп турар бис деп партком секретары чугулаашан.

Моторларын эн-не харысалгалыг кезектерин бүдүрүп турар цех

заводка эн-не хожудангай болуп турган. Ол чорук бүдүрүлгө программаны күүсетпейн баарынын айылын тургузуп турган.

Партия комитетинин рекомендациязыбиле чөп начальнигинге бөдүүн бодамчалыг болгаш эреш-шүлдүг чаарткычы слесарь коммунист Франтишек Погнаны депшиткен. Коммунистербиле болгаш профвиледеринин активтерибиле сыйрыл харылааны тургускаш, хамыктын мурунда күш-ажылды шын организаастары ол кылып эгелээни. Удаваанда ажилчынарының ортузунга социалистг чарыш калбарган, ол чарыш аныктарында, улуг ызылгыларында хаара туткан. Аныктар боттарынын көдүрүлүшкүнүн кирип, кырганнар — дуржулгазын көргүзүп турганнар. Чангыс-ла нинти херек — улуска чуртка бараан болурунун улуг херээ оларын шүптүзүн төрөлдештирил турган.

Хожудан каап турар ажилчынарыга дузалажырыңче, техниканы шигээдип алырыңче онза кичээнгей салдынган турган. Муракчы дуржулганын техниктиг бөлгүмнери болгаш школалары ажылдап эгелээни. Кадржаан ажилчынары боттарының хүлээлгезин чүгте хууда чеме-халажок ажылдаарында эвес, харын анык ажилчынары боттарының билгилерин болгаш дуржулгазын дамчыдып бээрине деп көрүп турганнар. Оларнын иштинден кизи бурзуу элээн каш оолдарны болгаш кыстарыны шөфке алгаш, күш-ажылдың эн эки аргаларын шигээдип алыры оларга дузалаан.

Чарыштын муракчы техниктиг бөлгүмнеринге, күш-ажылдың пех

школаларына боттарының дуржулгаларын пропагандалап, заводтун клубунга лекциялар кылып турганнар. Күш-ажылдың муракчы хевирлерин болгаш эки аргаларын непередир, хожудан турарларыны көдүрүп деп оларын күзелинден улус-демократтыг тургузугта төрүтүнгөн чаа ажилчынарынын шынар демдектери илергей көстүп турар.

Ажыл херекти ээ болуп көөр чорук, күш-ажылды шын организаастары, адал сөөлүндө, элээн хөй техниктиг айтырыларны дидим чаарткычы шиттирлээр чорук чекте хожудангай чорукту чүгте узуткаар эвес, харын муракчыларын санынга кирер арганы берген.

Бүдүрүлгеге 40 чыл ажыг ажилдаан мастер О. Платошбиле бисти дөрткү цехке таныштырган. Ол болза, тура-соруктуг, чазык, арынның угаангыр карактарлыг, шимченгир, кизи турган. Оон-биле чугулаажым тура-ла, ол болза, топтуг, томаанын, негелделдиг организаакчы анаа кандыг-даа ажил чик болур деп чүвени кизи доран көрүп каар.

—Бистинг чаарткычы эс болгаш металлды камнаары дээш демиселдин инициатору киживисе бо-дур деп заводтун директору Ян Штолл оон-биле бисти таныштырган.

Ажылчын кижининг топтуг-томаанын чаны-биле мастер болза, бодунун хууда чедишкнннрлгн дугайында чугаадан чыйлааш, харын заводта-даа, цехте-даа оортан артык ажилдап турар кижилер бар, олардан черле чүгүнда өөренип ап болур дээр дугайында чугааны эгелээни.

Ынчалзажок директорунун анаа берген характеристиказы черле шын болган. Станок чанынга Платош ажылдап турда, дуржулгазын ажылчынар безин оон дүргөн ажылдаарын, чогаалдыкчы чоруун болгаш оон ажилга эптин магадаар. Оон саналыбиле эрги үрөлгөн кезек-

терден болгаш херекселдерден демир кезер бистерн бир-ле дугаарында белеткен эгелээни. Эрги материалдардан дөрт өрүмнээр станокту кыларыңга чаа быжыглаашкыны ол савалдап кирген, ол дээрге ажилдың toda болурун хандырап болгаш оон-даа өске артык чүүлдерлиг.

Оон үлгелерин өске-даа ажилчынар болгаш бодун бригадалар эдерип эгелээни. Бо чылдың бири кварталинин дургузунда моторларга белеткээни кезектерден камнап алдынган материалдар миллионун дөрттүн бири хире крон (акша) болган. Материалдарын болгаш чепсек-херекселдерин камнап алыры дээш шимчээшкнн бүгү заводта калбарган.

Заводтун ажилчынары чаа-чаа курдаларыны кызымаа-биле тип үндүрүп, оларны ажыглаага дүргөн кирип турарлар. Ийи чылдың мурунда чаржыкчыларын кол кичээнгей планинары сан талазыбиле долдур күүседиринче болгаш нормаларны ажилдап алырыңче мөөненинтен турган болза, ам ажилчынар бүдүрүлгө онаалгаларын долдур болгаш ажыг күүседирин биле чергелештир продукциянын шынарны экижидери болгаш бот-үнезин ийи-дедери дээш, материалдарны болгаш күрүненин чепсек-херек

